

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 2

Берегове 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №9 від 20.12.2022 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Бачо Роберт – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Заступник головного редактора:

Пойда-Носик Ніна – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Відповідальний редактор:

Макарович Вікторія – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Стойка Наталія* – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Лоскоріх Габрієлла* – доктор філософії з обліку і оподаткування (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Моца Андрій* – кандидат юридичних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Внукова Наталія* – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна); *Живко Зінаїда* – доктор економічних наук, професор (Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна); *Коваленко Юлія* – доктор економічних наук, професор (Державний податковий університет, Україна); *Новіченко Людмила* – кандидат економічних наук, доцент (Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна); *Феньвеш Вероніка* – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор (Дебреценський університет, Угорщина); *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент (Університет Й. Шельє, Словачька Республіка); *Ілеш Балінт Чобо* – кандидат наук в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Дунай Анна* – доктор філософії в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Сас Левенте* – доктор наук в галузі економіки, професор (Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія).

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №25089-15029P від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2022

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

2. szám

Beregszász 2022

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

*Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2022. december 20-i 9. sz. jegyzőkönyv)*

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Bacsó Róbert – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Főszerkesztő-helyettes:

Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina - gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Felelős szerkesztő:

dr. Makarovics Viktória – gazdaságtudományos kandidátusa, docens (II. RFKMF, Ukrajna).

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajnai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Sztojka Natália* – gazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Loszkorih Gabriella* – PhD (II. RFKMF, Ukrajna); *Dr. Moca Andrij* – jogtudományok kandidátusa docens (II. RFKMF, Ukrajna); *Prof. Dr. Vnukova Natália* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza (Simon Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Zsivko Zinaida* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Állami Adóegyetem, Ukrajna); *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudományok kandidátusa, docens (Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Könyvvizsgálói Akadémia, Ukrajna); *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi docens (Debreceni Egyetem, Magyarország); *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, egyetemi docens (Selye János Egyetem, Szlovákia); *Prof. Dr. Illés Bálint Csaba* - CsC, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia).

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : tudományos folyóirat. 2. szám (2022). Beregszász: II. RFKMF. 2022. 286 o.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek aktuális tudományos kutatásait tesszük közzé.

*A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

A tudományos folyóirat megjelenését Magyarország Kormánya támogatta

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 2

Berehove 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

Recommended for publication by the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated December 20, 2022)

Editorial board:

Editor-in-Chief:

Bacho Robert – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Poyda-Nosyk Nina – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Managing Editor:

Makarovych Viktoriia – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Editorial Board Members:

Orlov Ihor - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine (FR II THCHE, Ukraine); **Stoyka Nataliia** - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Loskorikh Gabriella** – PhD in Economics (FR II THCHE, Ukraine); **Motsa Andriy** – PhD in Law, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Vnukova Nataliia** – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine (Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine); **Zhyvko Zinaida** – Doctor of Economics, Professor (Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine); **Kovalenko Yuliia** - Doctor of Economics, Professor (State Tax University, Ukraine); **Novichenko Liudmyla** –Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Ukraine); **Fenyves Veronika** – Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (University of Debrecen, Hungary); **Makhova Renata** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (J. Selye University, Slovak Republic); **Illés Bálint Csaba** – Candidate of Sciences in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Dunay Anna** – PhD in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Szász Levente** – PhD in Economics, Professor (Babeş-Bolyai University, Romania).

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : scientific journal. Vol. 2 (2022) / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovych [and others]. – Berehove: FR II THCHE, 2022. – 286 p. – Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The publication of the scientific journal is sponsored by the government of Hungary

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence adress: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні	13
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Викликані інноваційним розвитком вимоги роботодавця стосовно компетентностей працівників	24
Кумар К. Розвиток економічних процесів, пов'язаних з використанням сонячної енергії	32
Колісниченко Т. Функціональні характеристики управління ресторанним бізнесом в інноваційній економіці	42
Надь Ж. Систематичний огляд: принципи та кроки	47
Натц К., Салай Ж.Г. Сектор ІКТ в Німеччині	54
Селлеш-Товт А. Прояв та управління негативними наслідками туризму в національних парках Угорщини	66
Баньої Б., Дьордьне Максим Надь Т., Мадяр З. Вплив епідемії коронавірусу та системи державної підтримки на бізнес-стратегію підприємств повіту Сабольч-Сатмар-Берег	77
Моца А. Щодо окремих проблемних питань можливої відміни Господарського кодексу України	88
Потокі Г. Євросоюзівські та інші регіональні джерела фінансування в контексті розвитку Закарпатської області	97

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану	109
Коваленко Ю. М. Допоміжні фінансові корпорації на ринку цінних паперів України	117
Неізнестна О., Тригубченко Є. Фондові механізми стратегічного розвитку фінансового потенціалу підприємств України	130
Гуляш Є., Гайду Т. Рейзінгер-Дучаї А. Індикатори ESG у звітах про сталий розвиток – яка роль фінансових установ?	138
Шювегеш Г., Божік Ш., Семан Ю. Достатність капіталу та стан відповідності строків погашення в угорських компаніях централізованого теплопостачання	154
Семан Ю., Божік Ш., Шювегеш Г. Цифровізація банківського сектору в Угорщині	163
Сочка К. Державний борг України: поточні реалії і проблеми	172

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Макарович В. Сучасні інструменти бізнес-аналітики для управління підприємницькою діяльністю	184
Ковач-Румп Г., Тангл А. Впровадження МСФЗ на рівні індивідуальної звітності в Угорщині: емпіричне дослідження	196
Калман Б.Г., Лоскоріх Г., Потокі Г. Сучасна кастова система в оподаткуванні	207
Будаї Е, Деніх Е. Якість бухгалтерської звітності з точки зору студентів	220
Гуренко Т. Облікова інформація – основа для розробки стратегії управління дебіторською заборгованістю	232
Откаленко О. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору	240
Сливка Я. Соціальні, екологічні, економічні наслідки вуглецевого сліду: обліковий аспект	248
Ганусич В. Аналіз ESG рейтингу компанії	257
Борзан А. Секереш Б. Критичні моменти під час переходу угорських компаній на звітування за МСФЗ	266
РЕЦЕНЗІЯ на колективну монографію «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності, оподаткування і консалтингу в Україні» за ред. д.е.н. проф. Г.М. Колісник	278
Загальні вимоги до оформлення рукописів	281

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Az ukrajnai autóipar fejlődési tendenciáinak elemzése	13
Barabásné dr. Kárpáti D., Csákné dr. Filep J. Az innováció vezérelt fejlődés indukálta munkáltatói kompetenciaelvárások	24
Kumar K. A napenergia felhasználásával kapcsolatos gazdasági folyamatok fejlődése	32
Kolisznicsenkó T. Az éttermi üzletvezetés funkcionális jellemzői az innovatív gazdaságban	42
Nagy Zs. Szisztematikus áttekintés: alapelvek és lépések	47
Náitz K., Szalay Zsigmond G. Tájékoztató és kommunikációs technológiai szektor Németországban	54
Szóllós-Tóth A. A turizmus negatív hatásainak megjelenése és kezelése magyarországi nemzeti parkokban	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. A koronavírus járvány és a támogatási viszonyok hatása a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei vállalkozások üzleti stratégiájára	77
Moca A. Az Ukrajnai Gazdasági Kódex esetleges eltörlésének problémás kérdései	88
Pataki G. Az Európai Unió és egyéb regionális fejlesztési források lehetőségei Kárpátalja fejlesztésének vonatkozásában	97

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Dubinszka O. A vállalkozások pénzügyi-gazdasági biztonsági szint meghatározásának módszertani ajánlásai a pénzügyi mutatók számítása alapján	109
Kovalenkó Ju. Kiegészítő pénzügyi szervezetek Ukrajna értékpapír piacán	117
Nyeizvesztina O., Trigubcsenkó J. Az ukrajnai vállalatok pénzügyi potenciáljának stratégiai fejlesztésére irányuló értéktőzsdéi mechanizmusok	130
Gulyás É., Hajdu T., Reizinger-Ducsai A. ESG indikátorok a fenntarthatósági jelentésekben – mi lehet a szerepük a pénzügyi intézményeknek?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán J. Tőke-és lejárat megfelelőség állapota a magyar távhőszolgáltató vállalatoknál	154
Szemán J., Bozsik S., Süveges G. A bankszektor digitalizálása Magyarországon	163
Szocska K. Ukrajna államadóssága: jelenlegi helyzete és problémái	172

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Makarovics V. Modern üzleti elemző eszközök az üzletvezetés irányításában	184
Kovács-Rump H., Tangl A. Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén Magyarországon: empirikus kutatás	196
Kálmán B.G., Loszkorih G., Pataki G. Modern kasztrendszer az adózásban	207
Budai E., Denich E. A számviteli beszámolók minősége hallgatói nézőpontból	220
Hurenkó T. Számviteli információ – a kintlévőségek stratégia kidolgozásának alapja	232
Otkalenkó J. Az állami szektor intézményeinek beszámolóköteles személyekkel való elszámolásának számviteli módszertana	240
Szlivká J. A szénlábnyom társadalmi, környezetvédelmi, gazdasági következményei: számviteli szempont	248
Hanuszics V. A vállalat ESG rangsorának elemzése	257
Borzán A., Szekeres B. A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai	266
REZENZIÓ prof. Dr. Kolisznik H. által szerkesztett „Számvitel, elemzés, könyvvizsgálat, jelentéskészítés, adózás és tanácsadás fejlesztésének jelenlegi helyzete és kilátásai Ukrajnában” című kollektív monográfiára	278
Publikációs követelmények	281

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Analysis of the automotive industry development trends in Ukraine	13
Barabás Kárpáti D., Csák Philip J. Employer competence expectations induced by innovation-driven development	24
Kumar K. Development of economic processes utilizing solar energy	32
Kolisnychenko T. Functional characteristics of restaurant business management in an innovative economy	42
Nagy Zs. A systematic review: principles and steps	47
Nátz K., Szalay Zs. G. ICT-sector in Germany	54
Szóllós-Tóth A. The emergence and management of the negative effects of tourism in Hungarian national parks	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. The effect of the coronavirus on the business strategy and the support conditions of Szabolcs-Szatmár-Bereg County businesses	77
Motsa A. Regarding certain problematic issues of the possible Economic Code of Ukraine cancellation	88
Pataki G. Opportunities of European Union and other regional funding sources in relation to the Transcarpathia development	97

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Dubynska O. Development of methodological recommendations for determining the level of financial and economic security of the enterprise based on indicators of financial condition	109
Kovalenko Yu. Auxiliary financial corporations in the securities market of Ukraine	117
Nieizviestna O., Tryhubchenko Ye. Stock mechanisms of strategic development of financial potential of Ukrainian enterprises	130
Gulyás É., Hajdu T.-Z., Reizinger-Ducsai A. ESG indicators in sustainability reports – what is the role of financial institutions?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán Ju. Capital adequacy and maturity matching status of Hungarian district heating companies	154
Szemán Ju., Bozsik S., Süveges G. Digitalization of the banking sector in Hungary	163
Sochka K. State debt of Ukraine: current realities and problems	172

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Makarovych V. Modern business analytics tools for business management	184
Kovach-Rump H., Tangl A. The implementation of international financial reporting standards at the level of individual reports in Hungary: an empirical research	196
Kalman B.G., Loskorikh G., Pataki G. Modern caste system in taxation	207
Budai E., Denich E. Financial reports quality from the students perspective	220
Hurenko T. Accounting information as the basis for development a receivables management strategy	232
Otkalenko O. Methods of settlements accounting with accountable persons in public sector institutions	240
Slyvka Ya. Social, ecological, economic consequences of the carbon footprint: an accounting aspect	248
Hanusych V. Analysis of the company's ESG rating	257
Borzán A., Szekeres B. Critical points of Hungarian companies transition to IFRS	266
REVIEW of the Collective Monograph "Current state and prospects for the development of accounting, analysis, auditing, reporting, taxation and consulting in Ukraine" edited by Dr. Prof. H.M. Kolisnyk	278
General requirements for manuscripts	281

DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-232-239>
UDC 657.213:658.1

Tamara HURENKO

Ph.D., Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-2227-1488

ACCOUNTING INFORMATION - BASIS FOR DEVELOPMENT A RECEIVABLES MANAGEMENT STRATEGIES

Анотація. *Обліково-фінансова система, створена на підприємстві повинна забезпечувати його платоспроможність і ліквідність. Постійно необхідні засоби, які можуть швидко в часі і з найменшими затратами бути конвертовані в грошову форму. Найбільш ліквідними активами є грошові кошти за рахунок яких здійснюється швидка оплата по поточних розрахунках. Дебіторська заборгованість, строк погашення якої очікується протягом 12 місяців після звітної дати є тим активом для якої необхідний певний час щоб перетворитися в наявні кошти. Дебіторська заборгованість, її розмір на підприємстві, умови, які виставлені підприємством щодо вчасної її погашення різними дебіторами займає основний щабель в обліковій системі суб'єкта господарювання. Сучасні умови, які склалися в Україні порушили стабільність розрахункових операцій між господарюючими суб'єктами. Зросла частка тих підприємств, організацій, установ, які не в змозі погасити дебіторську заборгованість та тих, хто відповідно до цього припинив тимчасово чи повністю свою діяльність. Тому переростання звичайної дебіторської заборгованості в сумнівні, а той ще гірше, безнадійні борги потребує визначення з пошуком шляхів їх погашення та правильного відображення в обліку.*

В період ведення безперервної діяльності підприємств не враховуються значні простої або повна втрата бізнесу у зв'язку з воєнними діями, карантинними обмеженнями тощо. Важливим є розробка стратегічних планів щодо управління дебіторською заборгованістю з урахуванням різних форс-мажорних ситуацій, як з вини, так і не з вини дебіторів. В умовах сталого розвитку, дебіторська заборгованість має певну стабільність щодо показників її відносного надходження на підприємстві. Але події, які склалися на даний час в Україні не дозволяють розглядати дану проблему з точки зору сталого розвитку. Економічна нестабільність у зв'язку з воєнними діями в країні (а також карантинними умовами, які мали і можуть мати місце в майбутньому) дає можливість суб'єктам господарювання здійснювати аналіз можливих ризиків. Тому, щоб уникнути таких проблем, необхідно розробляти стратегію з урахуванням економічних, політичних, фінансових та інших факторів.

Ключові слова: *дебіторська заборгованість, сумнівний борг, безнадійний борг, управління, ризики.*

JEL Classification: G39, M41

Absztrakt. *A kialakított számviteli és pénzügyi rendszernek biztosítania kell a vállalkozás fizetőképességét és likviditását. Folyamatosan szükség van olyan pénzeszközökre, amelyek gyorsan és a legalacsonyabb költséggel készpénzre válthatók. A leglikvidebb eszközök a készpénz, melynek terhére folyószámlákon gyors fizetés történik. A követelések, amelyek lejáratára a fordulónaptól számított 12 hónapon belül várható, olyan eszköz, amelynek készpénzzé alakulásához bizonyos időre van szükség. A vállalkozás számviteli rendszerének zavartalan működésének legnagyobb kihívása a kintlévőségi szintben és annak összegében, a vállalkozás különböző adósok számára meghatározott törlesztésre vonatkozó határidős feltételében rejlik. Az Ukrajnában kialakult jelenlegi állapotok megzavarták a gazdasági társaságok közötti elszámolási műveletek stabilitását. Nőtt azoknak a vállalkozásoknak, szervezeteknek, intézményeknek a részaránya, amelyek nem tudják kifizetni a*

kintlévőségeiket, illetve a tevékenységüket átmenetileg vagy teljesen beszüntették. Ezért az kintlévőségek kétes, vagy behajthatatlan adóssággá válását meg kell tudni időben határozni és egyben keresve a visszafizetési módokat, melyet tudni kell helyesen megjeleníteni a számvitelben.

A vállalkozások folyamatos működésének időszakában nem vesszük figyelembe a hadi műveletek, karantén korlátozások stb. miatti jelentős leállást vagy teljes üzletbezárást. Fontos a kintlévőségekkel kapcsolatos stratégiai tervek kidolgozása, figyelembe véve a különféle vis maior helyzeteket, melyek mind az adósok hibájából, vagy azon kívül alakul ki. A fenntartható fejlődés időszakában a kintlévőségek bizonyos stabilitást mutatnak a vállalkozás bevételeinek arányos növekedésének köszönhetően. Viszont a jelenlegi ukrajnai események nem teszik lehetővé, hogy ezt a problémát a fenntartható fejlődés szemszögéből vizsgáljuk. Az országban zajló háború (valamint a fennálló és a jövőben fennálló karanténkorlátozások) miatti gazdasági instabilitás lehetőséget ad a gazdasági társaságoknak a lehetséges kockázatok elemzésére. Ezért az ilyen problémák elkerülése érdekében olyan stratégiát kell kidolgozni, amely egységesen figyelembe veszi a gazdasági, politikai, pénzügyi és egyéb tényezőket.

Kulcsszavak: kintlévőség, kétes adósság, behajthatatlan követelés, menedzsment, kockázatok.

Abstract. *The accounting and financial system created at the enterprise must ensure its solvency and liquidity. We constantly need funds that can be quickly converted into money in time and at the lowest cost. The most liquid assets are cash due to which quick payment is made according to current settlements. Accounts receivable that are expected to be settled within 12 months after the reporting date are those assets that take some time to convert into available funds. Accounts receivable, its size at the enterprise, the conditions set by the company for its timely repayment by various debtors is the main step in the accounting system of the entity. The current conditions in Ukraine have disrupted the stability of settlement transactions between economic entities. The share of those enterprises, organizations, institutions that are unable to repay receivables and those that have accordingly suspended their activities temporarily or completely has increased. Therefore, the transformation of ordinary receivables into doubtful, and even worse, bad debts need to be determined by finding ways to repay them and properly reflected in the account.*

During the period of continuous operation of enterprises, significant downtime or complete loss of business due to hostilities, quarantine restrictions, etc. is not taken into account. It is important to develop strategic plans for the management of receivables, taking into account various force majeure situations, both through the fault and through no fault of debtors. In the context of sustainable development, receivables have some stability in terms of its relative income in the enterprise. However, the current events in Ukraine do not allow us to consider this problem in terms of sustainable development. Economic instability due to hostilities in the country (as well as quarantine conditions that have occurred and may occur in the future) allows businesses to analyze possible risks. Therefore, to avoid such problems, it is necessary to develop a strategy considering economic, political, financial and other factors.

Keywords: *receivables, doubtful debt, bad debt, management, risks.*

Introduction. Economic and financial instability that may arise in connection with hostilities in the country, as well as quarantine conditions that have occurred and may occur in the future allow businesses to carry out strategic analysis of the enterprise, assessment of debtors and market segments (consumers) of finished products, works and services. In order to control the state of receivables and avoid the problems of doubtful and bad debts, it is important to take into account economic, political, financial, producing and other factors. Therefore, it is necessary to develop a strategy for receivables management.

Literature Review. From the practical point of view of recognition, estimation and reflection in the accounting of current and long-term debts the National regulation

(standard) of accounting 10 "Accounts receivable" is devoted. The method of reflection in the accounting and reporting of receivables, the provision for doubtful debts, etc. is defined in the Tax Code of Ukraine. The scientific point of view on accounting, valuation, recognition and management of receivables is quite broad and is reflected in the works: Veriga Y.A., Kuzmina O.E., Chesnakova L.S., Ostapenko V.M., Gritsay O.I., Stanasyuk N.S. etc. However, living in virtually continuous business operations does not consider significant downtime or loss of business due to hostilities, quarantine restrictions, etc. Therefore, it is important to develop a strategy for managing receivables, taking into account various force majeure situations, both through no fault of the debtors.

Purpose of the study. The purpose of the article is to determine the factors influencing the state of receivables, identifying risks of influencing its formation and exceeding and identifying ways to reduce the amount of current receivables at the enterprise.

Research results. Every accountant, economist, financier, manager understands that the company must be solvent and liquid. What is needed is assets that can be converted into money quickly and at the lowest cost. Therefore, the liquid assets are cash, which is used to make quick payments on current accounts. Accounts receivable that are expected to be repaid within 12 months after the reporting date are assets that take some time to convert into cash.

The quality of timely repayment of current receivables is influenced by certain factors, such as: high qualification of financial service employees at the enterprise; qualification of the management service to find reliable contractors and consumers of their own products, analysis of their solvency; terms of loans to customers and individual loans to employees of the enterprise; economy of use of funds provided for business trips or business needs; prevention (reduction) of operations that lead to court cases (statute of limitations), etc. Therefore, the system of receivables management, provided with reliable accounting information should occupy one of the main places in the enterprise. All its types, ways of origin and factors influencing it must be studied in accounts receivable at the enterprise.

Akimova N.S., Toporkova O.V. and other scholars point out that all developed debt restructuring schemes have a number of shortcomings, so when managing receivables it is necessary to comprehensively study each case, minimizing the negative consequences and taking into account not only economic but also political factors [1].

You can identify many factors that affect the management of receivables:

- economic: the decline of the country's economy (insignificant, medium and high), which will reduce the economic activity of the enterprise in one form or another; reduction of cash flows; exchange rate fluctuations; high credit policy;
- political: imperfection and frequent variability of the regulatory framework; quarantine restrictions (if any); military action (if any); political stability (instability); tax policy; foreign trade policy;
- natural: weather conditions (drought, floods, frosts, etc.); decline in production;
- social: internal moral and material support of employees; interest in improving economic performance, interest of different consumers in the forms and methods of payment for products, etc.

The current state of enterprises in Ukraine is not at a high level. Many of them have temporarily suspended their activities or stopped them altogether. However, those enterprises where production has taken its course or reproduced in free regions are required to prepare financial statements. Volokh E., an expert accountant, noted that the war had made its adjustments to the activities of many enterprises and the first consequences of this should be reflected in the financial statements for the first quarter of 2022 [2].

To do this, you need to define the concept of doubtful debt. According to the National Accounting Regulation (Standard) 10 "Accounts Receivable", doubtful debt is a current receivable for which there is uncertainty in its repayment by the debtor [5]. This will make it possible to assess the current receivables for doubt before drawing up the Balance Sheet (Statement of Financial Position).

Current receivables, which are a financial asset, are included in the balance sheet at net realizable value, which is the amount of current receivables less the provision for doubtful debts (excluding purchased and receivables) [5].

As there are no clear criteria for determining the doubtfulness of debt, each company must establish its own criteria for doubtfulness, both in peacetime and in martial law. Thus, the attention of accountants is increasingly drawn to the creation of a reserve for doubtful debts or its increase. This was due to both hostilities and quarantine measures until 2022. Several conditions are needed to determine the doubtfulness of a debt and to create a reserve for doubtful debts:

- the existence of circumstances for its creation;
- professional judgment that confirms the uncertainty of repayment of receivables.

Since it is a question of managing receivables, it is not effective for the accountant to focus only on his own judgment. It is necessary to take into account the professional assessment of management staff on the doubtfulness of such a debt, as well as legal opinion.

In accordance with NP (S) BU 10 "Accounts receivable", the main conditions for creating a reserve for doubtful debts and those conditions under which the reserve for doubtful debts cannot be formed (Table 1).

Table 1. Receivables requirements

Requirements for receivables under NP(S)BU 10 [5]:		Accounts receivable management strategy (Developed by the author)
on which you can create a reserve of doubtful debts	a reserve for doubtful debts cannot be formed	
- the debt is current, the maturity is less than 12 months; - not obtained by purchase and not intended for sale; - is a financial asset, ie is repaid in cash and cash equivalents or equity instruments	- arrears on advances issued; - bad receivables; - long-term receivables with a maturity of more than 1 year; - purchased promissory notes; - receivables for settlements with the budget; - receivables for the assignment of the right of claim; - receivables secured by collateral	- description of the structure of receivables; - identification of risks of non-repayment of current debt, taking into account various factors of influence (external and internal); - determining the share of each type of receivables in the total amount of such debts; - assessment of internal and external receivables; - development of internal management reports; - development of recommendations for the choice of methods of repayment of current receivables; - development of methods of control and analysis of changes in factors influencing the size and condition of receivables

Therefore, it is necessary to implement:

1. analysis of current debt (which arose in 2022), created after the sale of products, provision of services, performance of works for which the company must receive cash;
2. analysis of long-term receivables (until 2022), which is normal, because the due date is not overdue in accordance with the agreement concluded between the two parties;
3. analysis of the solvency of enterprises by terms of current and long-term debt and identification of those enterprises that delay payment in connection with the temporary cessation of activities or its complete closure;
4. analysis of the debt for which the statute of limitations has expired. Such arrears arise when the term of the contract has expired and the term of 3 years has expired. In addition, it should be borne in mind that the statute of limitations has not been interrupted during these three years;
5. organization of permanent internal control over contracts and timeliness of repayment of receivables;
6. the implementation of the inventory of calculations (the frequency of its conduct is set by the company itself);
7. constant monitoring of the results of inspections and the effectiveness of methods to improve the payment of debts by counterparties, etc.

The purpose of the analysis of current receivables is to assess the level, dynamics, structure, liquidity, credit policy, the effectiveness of investing in receivables, determining the actual repaid debt for previous periods [3].

Continuous assessment of the state of receivables requires specialists:

- accounting service - for clear and reliable display of information in accounting documents, accounting accounts, control over the timeliness of payment of receivables;
- financial service - to assess the state of receivables and its impact on the financial condition of the enterprise;
- management systems - obtaining results for assessing the state of receivables and making management decisions on how to repay it in time from different debtors.

Therefore, the analysis of receivables can be carried out at certain stages (Table 2).

Matitsina N.O. The measures taken to manage receivables are classified into the following groups:

- legal (claim work, pre-trial rewriting, filing a lawsuit in the commercial court);
- economic (financial sanctions (fine, penalty, penalty), pledge of property and property rights, suspension of supplies);
- psychological (reminders by phone, fax, mail, use of media or dissemination of information among suppliers, which threatens to lose image);
- physical (seizure of the debtor's property by the state executive service or investigative bodies) [4].

Considering the methods of calculating bad and doubtful debts and forming a reserve of doubtful debts, it is possible to conduct a monthly assessment of the current receivables based on accounting data and information from concluded contracts (Table 3).

According to this classification, you can control the timeliness of payment and overdue amounts on current receivables. You can also expand the capabilities of this information and show it in terms of each internal and external consumer of finished products, goods, works and services. For this purpose, the main information base is accounting data: primary documents, accounting registers, forms of financial and tax reporting.

Table 2. Stages of assessment of the state of receivables

Stages	Sequence of information disclosure
Preparatory	<ul style="list-style-type: none"> - selection of qualifying staff for accounting for receivables; - determination of primary and consolidated documents for entering information on debtors; - analysis of the regulatory framework for receivables; - indication of the main accounts for current and long-term receivables; - preparation of internal management reports; - market research of consumers and various contractors who may be interested in products, works or services of the enterprise; - legal support for drafting contracts, taking into account payment methods and fines (fines, penalties)
Working	<ul style="list-style-type: none"> - drawing up a plan-schedule of work with debtors; - registration of business transactions for receivables; - internal control over the fulfillment of contractual terms
Final (analytical)	<ul style="list-style-type: none"> - study of the level of receivables; - analysis of the amount of turnover of receivables in the study period; - determining the role of receivables in the actual duration of the financial and general operating cycle of the enterprise; - study of the composition of receivables by its types; - analysis of receivables by maturity
Research	<ul style="list-style-type: none"> - in-depth analysis of factors influencing the timeliness of repayment of receivables by various debtors (social, psychological, etc.); - development of creative methods for timely repayment of receivables and their application

Table 3. Monthly assessment of current receivables

Current receivables items	The period of occurrence of receivables with the amount						
	up to 30 days			from 30 days to 60 days			etc
	normal receivables	questionable boron them	led to claims	normal receivables	questionable boron them	led to claims	
Accounts receivable:							
for products (goods)							
for services rendered							
for work performed							
of accountable persons							
on advances issued							
on claims							
for damages							
Other current receivables							

Therefore, it is possible to offer based on the specified document to develop at the enterprise the Register of settlements with buyers and customers. One part will contain information on receivables (name of the buyer, date, number of the document on the sale of products and services, the amount excluding value added tax (VAT), the amount of VAT, the total amount of debt), the other party - information on payment date of payment by the debtor, number of the payment document, the amount of payment and the corresponding account regarding the place of receipt of funds).

In addition, the beginning of accounting for receivables in the enterprise management system should begin from the moment of signing the contract. The contract must specify the nature and terms of the agreement, the obligations of the parties to fulfill the terms of the agreement and the responsibility of the parties in case of breach of obligations.

The types of agreements that are the basis for informing the responsible persons about the settlement with debtors are described in the Civil Code of Ukraine. Conventionally, such agreements can be divided into three groups:

- to regulate long-term receivables - long-term financial lease; long-term promissory note security;
- to regulate current receivables - a contract of sale; supply contract; mine agreement; commission agreement;
- to regulate the right to claim the collection of receivables - power of attorney; factoring agreement; assignment agreement [6].

On the basis of constant analysis of contracts, accounting documents, data forms of financial reporting and taking into account the judgment of the accountant, information about the types of receivables can be summarized in the created internal document (Table 4).

Table 4. Generalization of the results of receivables management

Types of receivables	Risks of doubtful debts	Risks of bad debts	The percentage of impact of each type of receivable on the financial result	Responsible person for the analysis of receivables	The impact of selected methods on the management of receivables

This risk analysis will be an effective mechanism for identifying ways to reduce them and a key aspect of receivables management. It is important to identify the risks of doubtful and bad debts in peacetime, hostilities, quarantine restrictions and the impact of external and internal factors not related to global catastrophes. Therefore, great attention should be paid to the external information environment, which is the biggest risky source of information for its processing by business entities. In addition, you can identify the biggest risks that affect the processes of formation and repayment of receivables and pose the greatest threat to the company. This is incomplete and unreliable information on the financial condition of debtors, low effectiveness of mechanisms for the formation of receivables, there is no constant assessment of the state of receivables.

Conclusions and prospects for further research. Based on research, we can conclude that it is important in accounting for receivables is the rapid transfer of debt into cash. However, such a process is not always possible, so the process of receivables management must be organized at a high level.

The development of strategic plans for the assessment of receivables, risk assessment at the stages of its occurrence, formation and write-off require the development of methodological approaches to the management of current receivables. The main methods may be: monthly assessment of current receivables by type, clear application of legal, economic, psychological and physical methods of receivables management, identification of risks of doubtful and bad debts in sustainable development and those not related to global disasters, constant monitoring of consumers of products, works, services in different market segments, motivational mechanism of interest of the customer base on the timeliness of payment.

References

1. Акімова Н.С., Топоркова О.В., Євлаш Т.О., Говоруха О.О. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління оптової торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2016. 285 с. URL: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/974/1...> (дата звернення: 15.05.2022).
2. Волох Є. «Професійний бухгалтер»: квартальна фінзвітність та сучасні реалії. 2022. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/999> (дата звернення: 21.05.2022).
3. Грицай О.І., Станасюк Н.С. Управління дебіторською заборгованістю підприємства в контексті її обліково-аналітичного забезпечення. *Економіка і суспільство*. № 15, 2018. С. 825 - 832. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vypusky/volume...> (дата звернення: 21.05.2022).
4. Матицина Н.О. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. *Бухгалтерський облік і аудит*. № 12, 2006. С. 38 – 42.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв наказом Міністерства фін. України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення: 30.05.2022).
6. Онищенко О.В., Ткаченко І.В., Здор Б.Ю. Облікове забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. № 14, 2016. С. 992 – 996. URL: <https://global-national.in.ua/archive/14-2016/199.pdf> (дата звернення: 31.05.2022).

References

1. Akimova, N.C., Toporkova, O.V., Evlash T.O., Govoruhа O.O. (2016). Oblik ta analiz debitorskoi zaborgovanosti v systemi upravlinnia optovoi torgivli [Accounting and analysis of receivables in the wholesale management system]. X.: XDUXT. Retrieved from: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/974/1...> (accessed 15 May 2022) [in Ukrainian].
2. Voloh, E. (2022). «Profesiyni buhgalter»: kvartakna finzvitnict ta suchasni realii [“Professional Accountant”: quarterly financial statements and current realities]. Retrieved from: <https://ibuhgalter.net/articles/999> (accessed 21 May 2022) [in Ukrainian].
3. Grytsai, O.I., Stanasiyk, N.C. (2018). Upravlinnia debitorskoiu zaborgovanistiu pidpryemstva v konteksti ii oblikovo-analitychnogo zabezpechennia [Management of receivables of the enterprise in the context of its accounting and analytical support]. *Ekonomika i suspilstvo*. 15, 825 – 832. Retrieved from: <https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vypusky/volume...> (accessed 21 May 2022) [in Ukrainian].
4. Matysyna, N.O. (2006) Osnovni zasadi reguliyvannia rozrahunkovih vidnosin cherez upravlinnia debitorskoiu zaborgovanistiu [Basic principles of regulation of settlement relations through the management of receivables]. *Buhgalterskii oblik i audit*. 12, 38 – 42 [in Ukrainian].
5. National Regulation (Standard) of Accounting 10 "Accounts Receivable": approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine № 73 (2013, February 7). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (accessed 30 May 2022) [in Ukrainian].
6. Onychenko, O.V., Tkachenko, I.V., Zdor, B.IY. (2016). Oblikove zabezpechennia upravlinnia debitorskoiu zaborgovanistiu pidpryemstva. *Globalni ta natsionalni problemi ekonomiky*. 14, 992 – 996. Retrieved from: <https://global-national.in.ua/archive/14-2016/199.pdf> (accessed 31 May 2022) [in Ukrainian].

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Роберт БАЧО

Технічний редактор:

Вікторія МАКАРОВИЧ

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:

Габор ПОТОКІ

УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 7637 від 19 липня 2022 року.

Надруковано: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 20.02.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 23,24.

Формат 70x100/16. Замовл. №458.

Тираж 50.